

considera, quam velociter transiunt dies. Tigris à velocitate nomen habet. In hac consideratione levabis pedes affectuum animæ tuæ. Stella de cont. van. p. 1. c. 91.

Dies mei brevia sunt. Et solum mihi superest sepulchrum. Non peccavi. Job 17. 1.

Putredini dixi: pater meus est, mater mea, & soror mea, & frater meus. Job 17. 14. Tam dulcis ei mors, ut eam se venerari, colere, & amare, velut parentes, & sorores, dicat. Omnia mihi charissima in morte habeo; domum, parentum complexus, fororum blanditias. Mors mihi unicum solatium; uti puero parentes, & sorores. Origenes: ut pueri parentes consolatores habent; sic ego mortem, & putredinem. Fortè amplius accipitur hic locus de passionibus animi; quæ non modo finiuntur in morte, verum & mortis memoria domantur. Quiritur infans, ingemiscit, flet, vel levi de causa: parens sentem in brachia suscipit, foror ludicro, aut crepitaculo, adblauditur, mox subsistit ploratus; fletus in risum vertitur. Et quilibet delicate fuit studio infans, puerilibus desideris huc illic distrahitur, si ille in terram, in pulverem, in sepulchrum, memoriam fixerit, illicò conquiescet. Fernandus in c. 3. Gen. Sect. 9.

Notum fac mihi Domine finem meum. Pl. 38. 5. Non ignorabat se morturum; nec petebat, ut illi Deus diem obitus sui revelaret: sed ut ita meti mortis cor ejus tangeret; ut sic, correctus vitam rectè institueret; paratulus semper esset, ut cum venisset Dominus, & pulsaverit januam, confectum aperiret. Dixit auxilium Dei.

Abieci vestimentum suum à se, & induitum est sacco, & sedit in cinere. Jon. 3. 6. Nihil prodest, quod homo per memoriam mortis in cinere humiliatur; nisi vestimentum veteris conversationis abjiciatur; & saccus penitentia assumatur. S. Bonavent. f. 1. die Cin.

Ex Novo.

Potens est Deus, de lapidibus istis suscitare filios Abrahæ. Euc. 3. 8. Et unde vis tanta? Sequitur: jam enim scitis ad radicem arboris posita est. Oliva l. 11. Srom. S. Erunt signa in sole &c.

Hæc cum dixisset exiit in terram. Gen. Joan. 9. 6. solo verbo poterat eum curare; cur lutum, rem humano judicio adeo contrarium, oculis imponit? Nota mysterium: nonne vestis rudis, si lacera est, rudi tam commissa refarcitur; si vero purpurea; & pannò purpureo? sic fecit hic Dominus; terreum hominem terra curat. Tu o peccator, qui confisus es, vis refarciri? volo. Quia erga terra; & lutum es; luto, & terra, te refarci remiscere, te lutum esse; & hodie, vel cras, in pulverem convertendum. Dixit f. 4. D. 4. Quad.

Solvite eum, & sinite abire. Joan. 11. 44. Meditatio mortis fidelissimus dux ad vitam. Non ad vii sequelan invitavit redivivum hominem Salvator; ut Matthæum &c. sed liberam abundè dat facultatem: sinite abire. Sciebat enim, hominem memoria mortis septum non perditum iri. Bæza. t. 2. l. 8. c. 3. §. 44.

Non regnat peccatum in vestro mortali corpore. D. 6. 12. Satis erit dicere, in vestro corpore; addidit mortali: quia difficile regnat peccatum, in quibus mortis memoria. Incert. Auth.

Ex Patribus, & aliis.

Facile contemnet omnia, qui se semper cogitat esse morturum. S. Hieron. ep. 107. singularè contra omnia mala remedium est, mortis memoria. Sancti Bernardus de modo vivendi. Nihil tam revocat à peccato, quam frequens mortis cogitatio. Idiota l. 5. contempl. c. 4.

Ita vive, ut si diem quotidie agas ultimum; & non peccabis. B. Ihuas Abb. or. 9.

Albertus M. docet lib. de vegetabilibus: corvum non redire ad nidum, si in eo ponatur cinis; aut pulvis vitri. Sic demon fugit à nido cordis nostri, si in eo posita sit memoria cineris, & pulveris, in quem convertendum est vitrum, id est, homo fragillior vitro. Cornelius in Thren. 1. 9.

Sicut latrones timent, & fugiunt, faciem judicis, sic vitia memoriam mortis. S. Bonavent. diata sal. sept. c. 36.

De peccatore dicitur Thren. 2. 9. fons aquæ in pedibus, id est, in affectionibus; quia non est recordatus finis sui. Id. ib. Confessarius scelerator penitentiam injunxit, ut comitaretur mortuos ad sepulchrum: quod cum sepius faceret, conpunctus est, & conversus. Broymard. Mortis memoria.

S. XVI.

Mortis oblitio.

NE forte moriamur. Gen. 3. 3. Dubitavit post de comminatione mortis; atque idco, metu omni molle, ad peccandum profiliit. Sed licet illa infanterit; eo nos tamen infabir nomine; quod nondum experta fuerit mortem. At nos, qui nihil tam quotidianum, & tam certum, & contestatum oculis, usurpamus, quam mortem, quam mortuos; & nihilominus sic vivimus, sic ædificamus, sic lucris inhiamus, sic peccamus; quasi nunquam morituri. Fernandus hic.

Paucitas dierum meorum nuntia mihi. Pl. 101. 24. Juxta

S. Gregor. in Pl. ponit. sensus est iste: fac, meminerim brevitas vite meæ. Nihil notum magis, quam brevem esse vitam, cur ergo id doceri peti, ut rem difficilem: quia amore vite avertit hominem à memoria. Longa nostra desideria increpat vita brevis: in cassum multa portantur, cum juxta est, quod pergitur. S. Gregor. hom. 32. in Evang. Pinna. Ethol. 118.

Quid clamabo? omnis caro sanium. Il. 40. 6. Quid certius, quid magis clamat quotidiana experientia? & tamen obfuscant ad hanc vocem homines, ideo id insulamandum. Id. ibid.

S. XVII.

Mortis memoria frænum superbitæ.

Ex Veteri.

Evitici 1. 16. Jubeat Dominus plumas avis, quæ illi offerebatur, in cineris locum conjici ad partem orientalem. Elevant in altum divites, honores, nobilitas, velut avis plumas suas. Vult Dominus, ut hæc omnia conjicias incineris locum, qui sepultura est: ubi mox videas orturum; nihil aliud, quam cinerem, & à cinere esse. Stella in Luc. 7. 11. Morsus servus meus mortuus est; surge, & transi Jordanem istum. Jos. 1. 2. In quid mortis memoria, cum Josue ad culmen imperii evehitur? mortis recordatione deprimendus est tumor dignitati cognatus. Naxera hic.

Hoc tibi signum, quia univertus Deus in principem: cum abieris hodie à me, invenies duos viros juxta sepulchrum Rachel. 1. Reg. 10. 1. 2. ad sepulchrum misit regnum aspicitur: & post sepulchri aspectum adhuc Ruben Saul: ergo reprobus mortetur. Alvarez Illustr. 77.

Et egressus est Goliath. 1. Reg. 17. 4. Lapis unus tantam everit molem. Sed lapis esse debet de torrente. v. 40. elegit sibi quinque simplicissimos lapides de torrente. Objice exprobri tibi felicitati, & saluti, humanarum rerum defluxum: dicit: torrentis obnavavit me. Nonne vemiculus opacant prophete haderant, virentemque, morsu uno crocit? Jon. 4. 7. Sola memoria mortis florentem voluptatem arefacit. Preferim autem arroditum hedera vemiculo diluelli: id est, si cogitemus rerum fragilitatem tantam; ut in exortu non procul sint ab occasu. Oliva l. 3. Srom. hic.

Spiritus meus avertentur. Job 17. 1. Juxta Gregor. l. 23. mor. c. 15. Spiritus superbitiam desinat. id est; Spiritus superbos facile deponat. Quo medio? dicit meo breviamur; & solum mihi superest sepulchrum. id est, mente volvam, quam proximè mihi inler dies mortis; & spiritus alius subfider. Pinna Eth. 98.

Non est respectus mortis eorum. Et idcirco tenent eos superbia, operati sine iniquitate. Pl. 72. 4. 6. S. Hieron. quod non cogitas verint de morte sua, ideo tenuit eos superbia.

Aviseris spiritum eorum; & desinat; & in pulverem suum revertentur. Pl. 102. 29. id est, si cogitent, quod cinis finis; facile tumentes spiritus deponet. Pinna Eth. 98.

Sum quidem ego mortalis homo. Sap. 7. 1. Disce, contra superbitiam efficax esse remedium, memoriam mortis. Cornelius in Act. 14.

De excessu misit ignem in ossibus meis; & erudit me. Thren. 1. 13. Ignem utique lamentabilem; ignem non lucenrem, sed consumentem; excruciantem; devorantem. Ignis iste mortalis condicio est; qua virilis juvenis paulatim defecata in aridum contrahitur, atque ardeat sentium; tandemque omni humore consumpto, solvitur, atque dissipatur, in favillam, & cinerem. Atamen hoc igne erudit me; ut discerem non superbitæ; ut scirem incedere demisso capite, ut intelligerem, quod Adam noluit intelligere; scilicet me non Deum, sed pulverem, esse. S. Rupertus hic.

Ex Novo, & Patribus.

Nolite thesaurizare vobis thesaurum in terra: ubi tinea demolitur. Matt. 6. 19. Tinea, purpureæ vestis mors; homines efficit à superbia cadere: flocci enim facit honores; qui cogitat se brevi morituum. Escobar t. 3. Lign. vital. l. 1. Sect. 2. Obf. 7.

Quam, cum implata esset, educeret, & secus litus sedentes. Matth. 13. 47. Cur nulla secus litus sedentibus in electione falacia? quando homines sepe coceratis affectibus ita luduntur, ut pretiosus præferant villa. Galfridus: litus, in quo pisces ab invicem separantur, est vite presentis occasus; quia ibi omnis fructus humane superbitæ frangitur; ibi derumescit, & deficit; quidquid aura transitorie prosperitatis insatur. Naxera in Jos. 24. §. 3.

Occurrit de monumentis homo in spiritu immundo clamans voce magna dicit: quid mihi, & tibi, Jesu? Marc. 9. 21. 7. denique expetit legio illa in gregem porcorum mitti. v. 12. Qui Deificam sedem expectaret; jam humilis adorat; jam ad porcorum gregem immiti precat. Unde superbitæ hæc humilitas; domitium habebant in monumentis. Escobar t. 3. Coll. Chr. l. 1. obf. 7.

Dicebant excessum. Luc. 9. 31. Quorsum in summa gloria; mortis, & excessus, memoria? Docet locus, reges, principes; divites; in media Mundi hujus gloria meminit mor-

mortis. Excedent omnes è vita, è Mundo, è gloria; tollent secum nihil. opera illorum sequuntur illis. Apoc. 14. 13. deferunt cætera. Sicut aqua diluit vinum; sic mortis memoria diluit felicitatem; ne mentem à virtutis statu deturbet. Barradius D. 2. Quadr. tom. 2. Luc. 10.

Qui terram, & cinerem, esse se novit, post paululum in pulverem dissolvendum; nunquam superbia elevabitur. Sancti Hieron. in ep. ad Ephes. c. 4.

Sufficit vel solus uræ aspectus ad eum deprimendum, qui est valde insolens. S. Chrysof. in Pl. 123.

Mare. Lem. Franant arena. S. Petrus Dam. Opusc. 19. c. 23. superbit Spiritus inflat; sepulchrum ad mentem redeat. necessario illic rigide cervicis tumorem preminis; ubi cinerem nos proculdubio, pulveremque pensamus. Picinelli.

S. XVIII.

Mortis memoria est motum justitæ, restitutionis.

Mortis æqua est, & in morte æquitas observanda. Eam forte ob causam Patriarchæ filiorum suorum benedictionem, non solum in senile ætate, sed etiam in horam mortis proximam disterebant. Ita ff. Gen. 27. 1. Jacob. Gen. 49. 2. Moyses Deut. 33. 1. Tobias Sen. 14. 5. quia scilicet, de sua integritate in vita quodammodo diffidentes; se ad id tempus reservabant; in quo, morte urgente, ad æquitatem servandam etiam invitari traherentur. Mendoza in 1. Reg. 1.

Sensit, & longævus est. Jos. 1. 1. & nunc dividit terram. Et v. 7. q. d. mortis recordatione antehabita aggredere ad dividendum; ut, sicut mors æquissima est in omnibus; ita tu ejuæ æquitatem in distributione imiteris. Id. ib.

Invenies duos viros juxta sepulchrum. 1. Reg. 10. 2. Prudenter monet de monumento muliebri, cum regnum pollicetur: ut princeps; mortis memor, curet magistra æquitate. Velloso in Judith. 4. 16.

S. XIX.

Mortis memoria stimulus virtutis, probæ vite.

Ex Veteri.

Misist ergo Dominus Deus saporem in Adam. Gen. 2. 21. Cur Deus ex homine somno consopito mulierem ædificare voluit? cur non ex vigiliis quia somnus simulacrum. Hinc Epaminondas vigilem somno oppressum occidit, dicens: talem reliqui, qualem inveni. Ergo Adam dormiens mortis exprimit effugiem; & costa simulat spolum. Eva, id est, mater viventium, ex mortis simulaculo fuit formata: quia nec undè melius; quam ex mortis imagine, vite mater resurgit. Tertull. l. de anima: proponit tibi corpus amica vi soporis elisum, blanda quietis necessitate prostratum; immobile situ: quale ante vitam jacuit, & quale post vitam, jacebit; ut testationem placet, & sepulture, expectans animam nondum colatam, & quasi jam exceptam. Utinam ipsa recordata fuisset sui originis, sine non mortem sibi, viro, & posteres, ministrasset. Castillo Ill. 107. Mortis meditatio vite auspicium.

Scilicet vestibus induitum est cilicium. Gen. 37. 34. Mors aliena nos docet vivere. Sepulchrum schola bene vivendi esto, ubi Jacob filii mortem animo voluit, cilicio sese induit. Proh quam eloquentis est aliena mortis inspicio. Ante obitum uxoris Sara frequenter Deus apparuit Abrahamo; & cum eo loquebatur; documenta præbuit probæ vite. At post mortem ejus non legitur ei ultra apparuisse. Uxor defunctæ conspectus vices supplere: sepulchrum illud schola fuit; in qua discere possit, quid sibi salutare, & Deo placitum, esset. Alvarez Illustr. 77. Annorat Rupertus in Gen. 35. quod Abraham, à morte Sara, omne studium converterit, ad emendum sibi, & illi sepulchrum: Notandum verò, quia Deus ulterius Abraham apparuisse non legitur. Cur post hæc nos apparuit? quia studiosus, quam olim, de sepulchris agin. Bonam sui vicarium, mortis memoriam, Deus nactus; quæ illius locum in tutando homine subit; ut sub illa securus vivat Christianus. Didacus Nyss. l. 1. die Cin. §. 2.

Confes Hebræos ex Agypto excentes, & Moysen. Illi sepe Deum offendunt, sepe plebsuntur; hic autem ad Dei colloquium vocatur; fidelissimus stat. Quod discrimen Hebræi cum vasis aureis egreduntur. Ex. 12. 35. vult Moyses vasa Joseph fecim. Ex. 13. 19. & cum iis memoriam mortis. Bæza. t. 1. l. 8. c. 3. §. 44.

Et viderunt Agyptios mortem super litus maris. Ex. 14. 31. Cur Deus fecit eos supermatere in conspectu Hebræorum? Ut à tanto mortuorum conspectu gressus sic dirigant; ne aberrent. Hinc desperatam eorum conditionem sic exaggerat Origenes hom. 7. in Ex. O populus ingratus! desiderat Agyptum, qui Agyptios vidit extinctos. Carnes Agypti requirit, qui Agyptiorum carnes vidit maris piscibus, & coactis, dat. Desperata conditio est eorum; qui nec vitam morte emendantur. Id. ib.

Quomodo die sepelietis matrem vestram circa me in uno sepulchro, ex eo dirigit gressus vestros, ut exeat hinc. Tob. 14. 12. Ex eo, inquit, scilicet est sepulchro, gressus dirigit, vitam instituit. Bæza t. 1. l. 8. c. 3. §. 44.

R. P. Spanner Poly. Tom. II.

Testamentum hujus Mundi, morte moritur. Ecl. 14. 12. Ingens ad omnem virtutem est hic simulacrum; quo olim fe Alectæ nonnulli sibi occurrentes consularant; ut iugen sibi mortis memoriam imprimerent: mortuulum est; & nescimus quando. Cornelius hic.

O Mors! bonum est iudicium tuum. Ecl. 41. 3. Certè nemo consilium melius, certius, securius, & sapientius, suggeret. Segneri l. 26. die Joy. Dom. 4.

Ex Novo.

Venite, & videte locum, ubi positus erat Dominus. Matth. 28. 6. Ad sepulchrum videndum invitat; quia nihil utilius hominibus, quam mortem mente, & oculis, verfare. Pinna Ethol. 98.

Si veneris in secunda vigilia; & si in tertia vigilia veneris. Luc. 12. 38. Cur nec de prima, nec de quarta vigilia meminit? Drogo de Pass. quod nec prima aras vulum recipit vigilandi, nec ultima spem prolixius dormiendi. Pueris admonitione non est opus; quia adhuc incapaces doctrina, & culpe sunt. Senes item mortis non videntur egere: quia senectus ipsa pro admonitione est, & velut quoddam: memento homo. Alvarez Illustr. 290.

Sinite abire. Joan. 11. 44. Santo paralytico conlocatur Christus Joan. 5. 24. ecce sanus factus est. & postea largum sermonem habet ad populum. Similiter cæco nato. Joan. 9. 33. At resuscitato Lazaro, adolecente Lazaro; quia ipsa experientia mortis, & ejus cognitio; in adstantibus sufficiens erat concio; & movebat animos ad morum reformationem. Sylveira in Luc. 7. qu. 17.

Quidam adolescens disputante Paulo cecidit de ceretis cancellulo deorsum, & sublatus est mortuus. Act. 20. 9. quo casu soluta est concio; licet multa Paulo dicenda superessent; imò plura ex ipso casu emergere inculeanda. Sed non immerito: nam, ut bene S. Chrysof. hom. 43. in Acta: pro doctore casus fuit. q. d. Repentina illa mors optimi doctoris partes explavit. Sec. Mendoza in 1. Reg. 4.

Collyrio inunge oculos tuos. Apoc. 3. 18. Collyrium est pulvis, ex quo cum oleo simul mixto fit unguentum, quo unguntur oculi; & clarescit visus. Primus pulvis ejus veræ cognitionis est. Memento homo, quia pulvis es. S. Bernardus tom. 3. l. 3. Ex consilio Raphaelis junior Tobias c. 11. 13. sument de felle piscis livore oculos patris sui. Car fel? non cor, pars nobilior? fel notat, ob amaritudinem, mortem: 1. Reg. 15. 32. memoria mortis illuminat. Sylveira hic.

S. XX.

Mortentium penia monita.

Conspicimus, & audit. Gen. 49. 2. Nunquam prolixius ad filios locutus fuit Jacob; quam morti proximus. Sic & Christus. Alvarez Illustr. 324.

Deuteronomium non est aliud, quam ardens, & contenta concio; qua Moyses mortitutus Israelæ ad studium legis, cultumque Dei, adhortatur. Similem eadem de re concionem habuit successer Moyses Josue c. 24. 1. jam mortitutus c. ultimum. Job 29. 7. Samuel 1. Reg. 12. 7. Cornelius in Eccl. 1. 1. David mortitutus ad Salomonem 3. Reg. 2. 2. &c. ego ingredior. Et. Elota sollicitus, ut custodiatis cuncta, quæ scripsit tunc in volumine legis. Moysi ego sum, & prorestitis eratis sum. Jos. 23. 2. 6. Abulen. q. 2. vocavit totum Israel, quoniam erat longævus: quia intendebat commovere totum populum ad Dei cultum: & hoc voluit facere ad mortem suam. Ea quippe, quæ quis agit in limine mortis, magis apud posteros in memoria tenentur; quam ea, quæ sunt, dum quis de morte suspensus non est. Et hoc quia creditur quis facere ex majori affectione, quæcumque agit mortu conjunctus, quam quæ aliis agit. Naxera hic.

Appropinquaverunt dies Mathathia morienti, & dixit filiis suis. Or. 1. Mach. 2. 49. His verborum irriguis ager Israel rigatus, hastas undique, millestque, produxit; quos amor legis concitaret in sacrilegos. Oliva f. 3. D. 3. E lectulo ita tonabat Mathathias, qua ratione nemo nostrum è fuggest. declamant. Frigebat corpus, & estuabat oratio; jacebat orator, sed sermo conflagraret. Acclivaret in pulvillo caput; ita tamen, ut cervical docentes foret cathedra, non thronus expræns. Caret Resp. Christiana Mathathias: quia vix illam habet in suis civibus Mathathiam; qui de lege agit, eum agin animam. Id. ibid.

B. Bernardi de quinta valle, qui fuit primus S. Francisci focius, ultima morientis vox: Fratres, invento in anima mea, quod pro mille Mundis isti æqualibus vellem non servisse D. Jesu Christo. Et mox in terram provolutus: de omnibus, inquit, offensis, quas feci Salvatori meo, & vobis, me acculo, & dico gravissimam culpam meam: quoniam non fui verus frater Minor; nisi in tentationibus; in quibus semper tenuit me Dominus. Et in uno alio solo extricte fratrem minorem me invenio; videlicet, quod plus dilexi fratrem post offensam, quam ante. Rogo autem, ut pro me

F 3 de

devoet oretis. Sed magis hoc oro, ut vos invicem diligatis quemadmodum exemplum dedi vobis. Cornelius in Eccl. 28. B. Amedeus Sabaudie Dux Volandæ uxori filiorum turrici, ac proceribus regni, quasi ultimo testamento, illa verba inculcavit: diligite iudicium & iustitiam; & diligite pauperes: & Dominus dabit pacem in finibus vestris. Boll. 30. Martii.

§. XXI.

Morientium ultimæ voces, & suspiria.

Domine! illa ego ovis amissa ad te Pastorem redeo: vocem tuam novi, non alienorum. Peto Domine, ut ad ovile me reducas. S. Laurent. Just. Bolland. 8. Jan.

S. Raymundus de Pennaforti mortuus est in iis verbis, in manus tuas Domine commendo spiritum meum. Boll. 7. Jan.

B. Andreas Ord. Etem. S. Augustini concionator per 50. annos, mortuus est in iis verbis: in pace in idipsum dormiam, & requiescam. Boll. 18. April.

S. Andreas de Corfino expiravit in iis verbis: nunc dimittis &c. Boll. 30. Jan.

S. Petri Nolasci in supremo morbo fuerunt ultima ejus verba: redemptionem misit populo suo, mandavit in æternum testamentum. Boll. 59. Jan.

S. Vodali Conf. ultima verba fuere: credo videre bona Domini in terra viventium. Boll. 5. Febr.

S. Francisci de Paula ultima verba: o bone Jesu! Pastor bone! iustus conserva, peccatores iustifica, & omnibus Fidelibus misereere vivis, & defunctis: & propitius esto mihi peccatori. Amen. Boll. 2. April.

S. Juliana V. in ultimo morbo sapè repetebat, beati mortui, qui in Domino moriuntur. Boll. 5. Apr.

S. Thomas Aqu. junctis manibus, & elevatis in cælum oculis, pronuntians magno cum fervore verba Cantici, quæ erant ultima, quæ explicat: Veni dilecte mi, egrediamur in agrum. S. Franciscus Sales. tr. de div. am. l. 7. c. 9.

Joannes Gerson Cancell. Paris. lætus corde & facie hilaris, expiravit, hæc verba pronuntians: o Deus! fortis est ut mors dilectio tua. Id.

Quidam frater, dum extremum spiritum traheret, fratresque multi morienti adhaerent: repente manum clausam protulit, cum magno júbilo dicens: bene mihi! bene mihi! denarium accepi. S. Honorius l. in Septuag.

Vox ultima S. Matæ Aegniacensis morientis: quam pulcher es rex noster Domine! Alleluja! Cornelius in Prov. 14.

§. XXII.

Mors prænuntiata variis signis.

Ampanula in Monasterio Camorensi PP. Dominicanorum triduo ante obitum alicujus Religiosi sponte sua solita pulsari. Similis ampanula in Monasterio S. Dominici Cordubensis; & Monialium in Germania: Joan. Nierenberg. l. 1. de mir. nat. in Europa c. 12.

In quodam Monasterio Gallie S. Mauritiæ tot sunt in quodam flagno pisces, quot Monachi: quorum aliquo ægrotante supernotat aliquis piscis infirmus, morituro præmoritur piscis. Id. l. 1. c. 53.

Quando quispiam ex cœtu S. Victoriani Abb. in Hispania moriturus est, arca, in qua sacrum ejus corpus (nunquam aperitur) tripliciter quæritur Boll. 12. Jan.

§. XXIII.

Mors non timenda ob sequentes rationes.

Prima.

Mors Christi reddit suam mortem.

Ex Veteri, & Novo.

Aferre mihi vas novum, & misse in illud sal. 4. Reg. 2. 20. 21. Eliseus sale aquas Jericho sanavit, & potabiles fecit: sic Christus ipsam mortem dulcem fecit. Dix. Conc. 1. in Com. Doct.

Tristis est anima mea usque ad mortem. Matth. 26. 38. S. Ambros. l. 10. in Luc. homo in plaga, & sciens ferre infirmitates, nos vult erudire: ut quia in Joseph dicimus carcerem non timere; mortem vincere disceremus in Christo, & quod est amplius, futuræ mortis meritum vinceremus.

Sinite vos abire. Joan. 18. 8. Apostoli destinati erant carceri, vinculis, morti; cur iis nunc tradi vetat Christus? Nondum erat passus, nec Passionis exemplum postum ante oculos; & tunc ruina eis timere potuit in tormentis. At post hanc securè omnibus cruciatibus traduntur. Quis enim, viâ morte Christi, mortem timeat? Philippus Abb. ep. 14. pro salvandis illis priorispe elegit mori: ut postmodum facti fortes idem referant Salvatoris. Sylvester in Apoc. 2.

Regneratis nos per resurrectionem Jesu Christi, ex mortuis. 1. Petri. 1. 3. Mortuus est; nò nos mori timeremus: resurrectio ex mortuis, ut & nos per eum resurrecturos esse speremus. V. Beda hic.

Iris erat in circumfœdit, similis visioni smaragdina. Apoc. 4. 3. Per eam multi Patres Passionem Christi D. agnoscunt, quod eò plus aridet: cum conset res horribiles à smaragdo reddi pulchras, aspectuque delectabiles, Unde, ut fœditissimè gladiatorum strages, vulnera tabe, pulvereque, deturpata à spici possent ab Imperatoribus Romanis; hæc illi horrenda festiva spectabant smaragdini speculis interpositis. O utinam Christiani ob oculos sibi ponerent smaragdinum speculum, Passionem Christi! equidem amarent mortem, & gratissime aspiicerent quamvis mortificationem, & abjectionem. Bæza lib. 4. c. 5. §. 35.

Ex Patribus, & aliis.

Contemnenda tibi mors est, cui Christus occisus est. S. Cyprianus l. de laude martyrij.

O divinum mysterium! o evidens sacramentum! evasimus interceptorem, potentem vicinus: ibi nunc cibus vite est, ubi erant antea miseriz, fames, mortes. In salutem pericula, in suavitatem amaritudinem convertitur. Gratia ex offensione processit, potentia ex infirmitate, vita de morte. S. Ambr. in Præf. ad l. 2. de Spir. S. agens de melle in ore leonis à Samphone invento.

Sed jam levi circumfœditione dolore non est opus Christiano; qui mortem Domini circumferens per momenta singula fronti propria mortis contemptum inscribit. Quis enim acuat ut ad præliandum, cum talis instructus sit validioribus? Id. ep. 77.

Molestia quantumque sit mortis debet eam vincere vis amoris, quo amatur ille; qui, cum sit vita nostra, etiam mortem voluit ferre pro nobis. S. August. tr. 123. in Joan.

Ubi suum Salvator excitavit corpus, non jam pavenda mors est: nam & parvuli adhuc per ætatem festinant mori; & sequæ adversus eam parant exercitatione jugi, non modo viri, sed & femine. Adeo enim infirma facta est: ut & mulieribus adeo seductus sexus eam modo perinde acsi mortuum, remissamque deludat. Nam sicut cum tyrannus à vero rege debellatus, manus ac pedes, nexibus dedit; omnes eum transeunt, illudunt, cadentes illum, ac pertrahentes; nec jam ipsius vestigium timent ac ferunt, victoris regis viribus freti: ita & morte superata, atque à Salvatore in cruce suffixa; & pedes, manusque revincta; omnes Christi Fideles ipsam transeundo contemnunt. S. Athanasius lib. de Incarn. Verbi.

Ubi est mors victoria tua? ubi est mors stimulus tuus? jam non stimulus, sed júbilus. Jam cantando moritur homo, & moriendo cantat. S. Bernardus l. 2. in Cant.

Secunda.

Mors à morte Christi formis est.

Dormite jam, & requiescite. Matth. 26. 45. S. Hilarius super Matth. ait: divinum Magistru discipulis his verbis docuisse, quam merito jam possent securè, & tranquille, requiescere: siquidem hora accesserat, in qua ipse morte sua omnes metus, pavores & timores nostros, susceperat erat. Tam pio ergo remedio, quale est, Dei Filium pro hominibus mortuum, quid perimere poterò? Dixit Amor Dei erga hom.

Tolle lectum tuum, & vade in domum tuam. Luc. 9. 24. Jam non lectus doloris, sed quietis; miseratione etenim Domini cœpit quies esse, quod mors erat; qui nobis saporem, mortis vertit in mentiam voluptatis. S. Ambros. hic.

Lazarus amicus noster dormit. Joan. 11. 11. Postquam Christus venit, & pro Mundi vita mortem subit, non amplius vocatur mors; sed somnus, & dormitio. Qua de causa & locus cœmeterii, (q. d. dormitorii) nomen invenit. S. Chryl. tom. 6. or. in cruce Domini.

Nolumus vos ignorare de dormientibus. Si enim credimus, quod Jesus mortuus est. 1. Thel. 4. 12. 13. Quid est hæc S. Apostole? Christum, qui est vera vita, mortuum appellas; hominem vero, qui nihil aliud est, nisi mortis imago, dormientem vocas? Christum mortuum vocat; hominem autem dicit dormire: nos enim idèo dominum, quia Jesus Christus mortuus est; & effectus, ut mors nostra somnus esset. Dixit 6. D. 4. Quad.

Superveniens Dominus hæc omnia sustulit, ad nomina usque tantum, si volumus. Neq. enim mors, mors ultra est; sed nomen tantum habet mortis: imò & ipsum nomen sublatum est: nam neque mortem ultra dicimus; sed soporem, & somnum. Sanct. Chryl. hom. 29. in Gen. de miseris per Adamam inductis.

Dormire morti simile est; evigilare resurrectioni simile est. S. August. l. 120. de diversis.

Tertia.

Mors est solum iter, peregrinatio &c.

Ex Veteri.

TU autem ibi ad Patres tuos. Gen. 15. 15. Non dicit moriens, sed abibis: quasi peregrinatio; & migratio à patria in patriam. S. Chryl. hom. 37. in Gen. hic.

In ego hodie ingrediatur vitam universa terra. Jos. 23. 14. S. August. legit ex Sept. ego autem recuro vitam. Recurrere, est, idem spatium semel, & iterum conficere, jam dimensum repetere. Si ergo Josue ante mortuus non fuerat, quomodo potuit recurrere, quod constabat ignorare? Quia experius fuerat unil consideratione, quod non dicerat experientia. Naxera hic.

Reg. vobis magis ad eum; ille vero non revertatur ad me. 2. Reg. 12. 23. S. Paulinus ep. ad Pamachium: docuit rex propheta, quam post nostros sollicitudinem debemus induere; videlicet, ut de nostro itinere laboremus. Sic se gessit Abraham in uxoris funere. Gen. 23. 9. in quo eadem cura parat uxori sepulchrum; & sibi: ut det mihi speluncam duplicem. Bæza t. 2. l. 10. c. 2. Hæc est via regia, via communis; per quam necesse est omnes ire; & reges, & fervos; & bonos, & malos. Hugo Card. hic.

En dilectus meus loquitur mihi: surge, propra. Cant. 2. 10. In hora mortis dilecta anima sponsi præfatiens adventum ita loquitur. Surge à corpore mortali, quo vincit tenetis: surge à miseris, quibus fatigatus in hac lacrymarum valle: propra exire à carcere hujus mortalis corporis: & veni mecum, ut in æternum regnes &c. De Ponte hic Exh. 17. §. 3.

Veni de Libano. Cant. 4. 8. Veni per optimam vitam, quam in corpore vivens exerceas. Veni absoluta corpore ad percipiendam animam vitam perennem. In veri terit, recepto corpore, ad videnda resurrectionis gaudia perfecta. V. Beda l. 4. in Cant.

Surgite, & ite; quia non habetis hic requiem. Michæa 2. 10. Jubetur, in nullis Mundi rebus putare nobis requiem; sed ad suburbia tendere. S. Hieron.

Ex Novo, Patribus, & aliis.

Filius hominis vadit. Matth. 26. 24. significat peregrinationem magis, quam mortem, occisionem suam. Theophylactus hic.

Nunc dimittis. Quæ. Luc. 22. 29. Cur dicitur dimitti, non mori? Cùm Jesum contemplantur, & manibus tenet, mors siletur; & mutato verbo, vocatur dimissio, seu migratio: quia ad Jesu presentiam nulla mors, nec illius sentitur angustia. S. Ambros. hic, qui vult dimitti, accipiat in manibus verbum Dei, contempletur velut quibusdam fidei brachiis. Tunc dimittetur; ut non videat mortem, quia viderit vitam. Sylveira hic.

Ante diem festum Pascha. Joan. 13. 1. Dies festus debet nobis esse, cum transimus in morte. Hugo Card. hic.

Una est mors, quando copula corporis, & animæ separatur; non formidabilis, non timenda: cum discessio quædam nostri videatur esse, non pœni. Non metuenda fortibus desideranda sapientibus, miseris exoptanda. S. Ambr. l. 7. in Luc.

Sanctorum Virorum exitus in hac vita nequaquam plorandus est; sed magis gaudens, & ad hanc vitam ingressus. Pretiosa mors, non pretiosa generis hominum. S. Basil. in Pl. 1. 15.

Quotidie diem exitus tui expecta, & ad ingrediendum illud iter te para: qua enim hora minime putas, veniet mandatum horribile, & vix tunc imparatus! S. Ephrem. Consilio de vita spir. &c. c. 51.

Mortem nominamus Galicè Trespas, id est, transitum; & mortuos trespasler; quasi dices: qui transierunt. S. Franc. Sales. tr. de div. am. l. 8. c. 13.

Quid tandem est mors? peregrinatio ad tempus; somnus consueto longior. S. Chryl. hom. 5. ad pop. Antioch.

Mors bonæ non est timenda, sed potius diligenda, propter multa: nam talis mors non est, nisi acceleratio glorificationis, disruptio carceris, finis peregrinationis, portus navigationis, depositio vestitæ vestris, inductio novæ vestis, depositio, solutio debiti naturalis. Hugo Card. in Prov. c. 3.

Quarta.

Mors est iter ad Patriam, Patrem, Christum &c.

Ex Veteri, & Novo.

Dimittite me, ut revertar in patriam. Gen. 30. 25. Cur Jacob, tot ex Lia liberis susceptis, non curat de reditu in patriam, quæ oblitus illius; & cum primum Rachel peperit Joseph, statim dimissiones petit? Stephanus Cantuar. quædam Lia fecunda fuit, Jacob non suspirat ad patriam; sed quamprimum de Rachel generat filium, tam citò suspirat ad reditum. Ità & vir justus, dum activè vitæ laboribus exercetur, ad cœlestem patriam non anhelat? sed quam citò contulit se ad contemplationis requiem, & fruitur contemplatione divina: tunc totis mentis affectibus ad superna suspirat. Castillo hic Illat. 50.

Per aliam viam reversi sunt. Matth. 2. 12. Revertantur & nos per aliam viam in regionem nostram: quæ per illam, qua exivimus, redire non possumus. Eusebius Emis. in Epiph. D. Gloriam cœlestis, est terra propria, & regio, ad quam debemus ire finaliter: quæ nostra est triplici ratione, & jure; sci-

R. P. Spanner Poly. Tom. II.

licet creationis, redemptionis, & legationis. S. Vincent. Ferr. l. 3. in Epiph. D.

Pater noster, qui es in cœlis. Matth. 6. 9. Si audieris Pater noster, arripe generolum, notitiamque, & conceptum omnium frædæ rusticitatis tu, qui tam regio Patre gloriaris. Displacet tibi, atque gemas exiliu; qui cœlestis hereditas filiationis titulo, cujus Pater in cœlis est, reservatur. Joan. Gerson. de Myst. Theol. Confid. 5.

Transfretavit. & venit in civitatem suam. Matth. 9. 1. Salfas maris undas Christus transiit, ut in patriam suam perveniret. Docet, per amaritudines, scopulos adversitatum, fluctus ærumnarum, contendendum nobis esse ad cœlestem patriam. Didacus Nyfl. D. 18. Pent. §. 2.

Et misit illum in domum suam, dicens: vade in domum tuam. Marci 8. 26. Postquam sanavit, mittit in domum: nam domus uniuscujusque nostrum cœlum est; & mansiones, quæ sunt in eo. Theophylactus in Cat. S. Thomæ.

Transimus usque in Bethlem. Luc. 2. 15. Moraliter, & analogicè simul, per Bethlem designatur cœlestis patria; quæ est domus panis, domus refectionis: quia ibi panis vitæ plene comeditur usque ad satiætem. Luc. 14. 15. beatus, qui manducabit panem in regno Dei. Hugo Card. hic.

Pater in manus tuas commendo spiritum meum. Luc. 23. 46. Moribundus meminerit Deum non tam Judicem, quam Patrem suum, quò securè migret. Ecce Magister noster in ultimis constituit, quem doceat à nobis invocandum; ut facillè, & securè, viam universæ carnis intremus. Pater! in manus tuas. Prodigio illo ad patrem revertenti, & intims præcordis dicenti: ibo ad patrem meum, occurrit festinus pater, ruit in amplexus, & oscula. S. Chryl. f. 2. pater, viso filio, cooperit mox reatum; diffundit judicem; qui magis vult implere genitorem. Bæza l. 4. c. 5. §. 32.

Nunquid potest homo in conventu matris sua iteratò introire? Joan. 3. 4. Mater nostra, Dei, & beatorum omnium Angelorum ejus, una concors, & dilecta civitas est. S. Rupertus l. 3. in Joan. hic.

Ante diem festum Pascha, sciens Jesus quia venit hora eius, ut transeat ex hoc Mundo ad Patrem. Joan. 13. 1. Mors iustorum æternis Paschatis initium. Dreuxelius Opusc. Joseph. Æg. Pror. c. 19. §. 3.

Ex Patribus.

Ejus est mortem timere; qui ad Christum nolite ire. S. Cyprianus l. de mortalitate.

Tæc persecutiones animus quotidie patitur; & delectat hic inter diaboli gladios diu stare? cùm magis concupiscendum sit, & optandum; ad Christum, subveniente velocius morte, proparare. Id. ib.

In præfati vita quasi in via sumus, qua ad patriam pergitur. S. Gregor. hom. 11. in Evang.

Eja fratres mei! ardentè desideremus propriam patriam: peregrinationem istam, quæ nos ab ea adhuc detinet, toletemus, non amemus: festinemos tamen. Ascendamus navem fidei simul, & crucem; nec desit anchora spes nostræ salutis. Extendamus funes, diversas virtutes velæ charitatis colligamus; invocemus ventum prosperum verbum Dei; & exhaustiamus sentinam à peccatis, per elemosinam mundetur conscientia. S. August. l. 2. de discip. Ch. c. 2.

Hoc distare in hac vita inter Electos, & reprobos solet; quòd Electi, peregrini nunc, & exules, patriam expectant in futuro: tantoque minus gaudis in præfenti delectentur caducis, quanto futura sine fine, gaudia se sperant accipere. At vero reprobi hic habent patriam, cuius solum vitæ desiderii norunt inhiare: ideoque post hanc vitam in exilium relegabuntur perpetuum; ubi, cunctis carentes voluptatibus, sola in tormentis patientur adversa. V. Beda in 1. Petri 2. 11.

Viam pro patria miramur; & somnia pro veritate complectimur: regnum disponimus in exilio, & portum collocamus in pelago. Eucherius f. 6. Exhort. S. Faustini Ep.

Exempla.

S. Adelardi Abb. Corbel. fuere ultima morientis voces: nunc dimittis servum tuum &c. nunc quid superest? nisi ut ad te veniam. Hinc ibo, & ad Deum meum veniam; letus veniam, letus moriar. Boll. 2. Jan.

B. Virgo Gerrudis ad Oosten in Belgio, in infirmitate, munita jam Sacramentis dicebat sororibus: Sorores; ego domum volo. Dicentibus, eam domi esse, dixit illa: nequaquam domi sum; sed esse volo, ubi sternuntur plateæ auro mundo. Boll. 6. Jan.

S. Laurentius Justinianus prope mortem ajebat: hætenus, filii, per jocum res acta est; serio nunc agitur: prope est ponus; eundem ei obviam. Et sublati in cœlum oculis: venio ad te bone Jesu! Boll. 8. Jan.

§. XXIV.

Alia motiva non timendi mortem,

Ex Veteri.

Thes in vita quod profuerim vobis vitam, & mortem, Deut. 30. 19.

Non comedit leo de cadavere etc. 3. Reg. 13. 28. Leo ille, quem prophetam paulo ante occiderat, nec devorare, nec discerpere ausus; sed custodis instar, ab aliarum ferarum incursum defendit; donec honorifice sepeliretur. Jam quæro: Propheta hic impie fuit, an sanctus? si sanctus; cur à leone vivus occiditur? si peccator; cur mortuus à leone defenditur? solvit dubium. S. Gregorius 1. 4. Dial. c. 24. culpabilis invita fuit; punita inobedientia erat jam iustus eo morte. Leo ergo, qui prius peccatoris vitam neceverat, custodivit postmodum cadaver iusti. Nec id mirum videatur: si enim excelsæ virtutis est, in quavis adverteat se divine voluntati conformare; quando magis in morte, à qua sensus plus quam ab alio abhorrent malo, Segneri f. 26. f. 5. D. 4. Quad.

Copertus nos umbra mortis. Pl. 43. 20. idest, mors temporalis, & corporalis; que non est, nisi umbra in respectu mortis spiritualis, & mortis æternæ; que vera mors dicitur; quia permanent est in æternum. Hugo Card. hic.

Et dies mortis (supple) melior est die natalitatis. Eccl. 7. 2. Etenim moritur ad quietendum. Amad jam dicit spiritus, ut respiciatur à laboribus suis. Apoc. 14. 13. sed hic nactur ad laborem. S. Bonaventura hic.

Ex Nova.

Et respiciat facies ejus sicut sol. Matth. 17. 2. Ad mortales tenebras subeundas hanc sibi faciem prætulit Dominus. Sed cur instar solis se ad mortem parat? S. Zeno Veron. hom. de resur. sol quotidie nascitur; eodemque die, quod nascitur, emoritur; nec tamen infantis finis forte terretur, ut suos retardet cursus. Sed fidelis semper intrepidus ad sepulchrum noctis contendit; sciens in tempo se habere; quod vivat. Bæza 1. 3. c. 4. §. 12.

Nunc dimittis Domine servum tuum in pace. Luc. 2. 29. Pax habetur per mortem; quia vita hominis militia est. Oliva 1. 13. §. 13. Rom. hic.

Miserordia meus super eam. Luc. 7. 13. Tam miserum est nasci, tanta felicitas mori! ut nato de vita compati, de nato autem de morte gratulari possis. Matrem inestam superstitem, non defunctum, Christus miseratus fertur ab Evangelista. Dicebat Seneca: Stragema est naturæ, homines sine ratione nasci. Nam si ratione inter vitæ primordia polleteret, qua possent calamitates venturas prevedere; quis lacrymabilem vitam diligeret? Didacus Nyss. l. 5. D. 4. Quad.

Gravati erant somno. Luc. 9. 32. Somnus est vita prærens, quo gravatur oculi interiores. Ab hoc somno evigilat homo, cum moritur; & tunc potest videre majestatem Dei; ante non. Hugo Card. hic.

Et vos similes hominibus expellantibus etc. Luc. 12. 36. Observa: dies mortis dicitur dies nuptialis: hinc nulla timoris, sed spei fit mentio. Non dicitur: vos similes hominibus timentibus Dominum suum; sed expellantibus. Licet enim tota vita hominis ordinata sit ad timorem; in morte tamen potius sperandus, quam timendus est Deus; multumque de ejus bonitate confidendum. S. Ambros. l. de bono mortis c. 8. mortuus metus non ad mortem referendus est, sed ad vitam. Prov. 14. 32. in malitia sua expelleretur impius; sperat autem iustus in morte sua. Sylveira hic.

Et lacrymans est Jesus. Joan. 11. 35. Vestre non debent à Salvatoris lacrymis discrepare; si ejus Salvatoris amici: qui non pro morte Lazari, sed pro ipsius revocatione ad miserias temporales, plaxisse dicitur, & luxisse. Blesens. ep. 174. S. Chrysol. f. 65. certe ipse, qui dixerat: Lazarus mortuus est; & gaudes de quo gaudet mortuo, ipsum dum resuscitat, tunc lamentatur. Qui, cum amittit, non flet; cum recipit, tunc deplorat. Tunc fundit lacrymas mortales, vitæ spiritum cum refundit. Justorum enim mors non prosequenda lacrymis, sed gaudio celebranda. Ideo gaudet, cum moritur; sed flet, cum resurgit. Ecob. t. 1. Mir. Chr. lib. 10. obf. 7. lect. 2.

Vapor è face ardente sequens in altum flammam. Lem. Quid vivens spiravit, eadem spirat adhuc moriens, speratque insperat calum. Coloff. 1. 5. propter spem, qua reposita est vobis in caelis. Hælius.

Ex Patribus, & aliis.

Quantis laboribus agit, ut longiori laboretur! & mors, cum impendere cœperit, idem cavetur, ut diutius timeatur. S. August. ep. 45.

Mors invitè imperat, volentibus servit. S. Chryl. f. 5. de proditore.

Mors quies viro est. S. Chrysol. hom. de nom. Abram.

Haud scio, an hæc vita nostra mors potius dicenda sit; an

mors contra vitæ nomine appellanda. S. Greg. Naz. Cam. de hum. nat.

Mors est portus, ad quem continuò navigamus. Idiota lib. 5. c. 8. de contemp.

Leo, quem, injecto in os fremo, sola moderatur manus. Lem: Dies, & ingenium. Mors quæ horribilis leo; inquit Idiota l. 5. c. 5. Sed quid facias, ut mitescat? Efficace tibi mortem cogitatione familiarem; ut, si tua fors tulerit, possis ei obviam exire: est namque magna sapientia frequenter cogitare de morte. Did. Nyss. l. in Cin. §. 6.

§. XXV.

Mors probis est somnus,

Ex Veteri.

Ornavit igitur David. 3. Reg. 2. 10. Scripturam mortem vocat somnum ob fidem, & spem resurrectionis. Cornelius hic.

Nunc dormiens florem. Job 3. 13. Silentium mortem vocat, ut hoc tropo mortem commendat: nam in Scriptura idem est filere, quod cessare: quia in morte strepitus omnes, & tumultus hujus vitæ cessant. Unde & Hebræi vocant sepulchrum duma idest, silentium. Diez Mors.

Dulcis est somnus operanti, seu parvi sine multum comedat. Eccl. 5. 11. Qui Deo famulantur, æquo animo feruntur; atque latantur: de temporalis hujus seculi vitam in æternum transferri; quam vitæ præsentis translationem pulchre vocavit somnum. Olympiodorus hic. Amad jam dicit spiritus, ut respiciatur à laboribus suis. Apoc. 14. 13.

Ex Nova, & aliis.

Dormit. Matth. 9. 24. Fortè puella ista non fuit mortua morte culpa, quamvis fuerit mortua morte nature: ut idè quoque dictum sit; non est mortua, sed dormit. Dionys. Carth. hic.

Lazarus amicus noster dormit. Joan. 11. 11. idest, quia amicus, ideo dormit. Hugo Card. in Gen. 7.

Mors Sanctorum somnus potius est, quam mors. S. Joan. Damascenus orth. fid. l. 4. c. 16.

Sanctorum mors somnus est; peccatorum verò mors est: quia in Inferno pœna vivunt, vitæ percunt. S. Chrysol. f. 96. Venit quidem mors, sed somnus erit dilectis Domini. S. Bernardus l. 28.

§. XXVI.

Mors probi læta, plena solatii, optata.

Ex Veteri.

Et sicut dies mercenarii dies est. Job 7. 1. Mercenarius enim dies suos cito desiderat transire; ut ad præmium perveniat. Sic iustus. Hugo Card. hic.

Expello, donec veniat immutatio mea. Job 14. 14. Symmachus: donec veniat nativitas mea.

Putredini dixit: mater mea, & foror mea vivimus. Job 17. 14. Origenes hic: ut pueri confessoribus habent parentes; sic ego mortem, & putredinem.

Ridebit in die novissimo. Prov. 31. 25. Sepr. gaudet in diebus novissimis. Syrus: exultabit in die extremo. Per diem novissimum accipe mortem q. d. virago hæc probe, & strenue operata est omne bonum per totam vitam: quare in morte bene sibi conscia, & sperans præmia cœlestia, non tristabitur, sed ridebit, & exultabit. Cornelius hic.

Ex Nova, Patribus, & aliis.

Vita operantis. Matth. 20. 8. Non vocatur hic nobilis; non auro, & purpura fulgentes; non sublimis Philosphi; sed soli operanti; de solis operibus hic sermo. Quamvis hodie, durante Mundi hujus die, non nisi de sola scientia, dignitatibus, & nobilitate habeatur mentio; in mortis tamen hora non nisi de operibus agetur. Tunc magis prodeit injurias propter Deum remissæ, & cum inimico in gratiam rediisse; quam eximias illas Julii Cæsaris victorias obtinuisse. Tunc majori dignis laude censetur unicus humilitatis actus; quam omnis illa à Scripatoribus celebrata Alexandri M. majestas. Unica tunc in egenos erogata elemosyna majoris ponderis futura est; quam amplissima Creethi opes, Bessus D. Septuag.

Dicit filia Sion etc. Matth. 21. 5. Verbum propositum est verbum Dei ad sanctos Angelos ut loquantur amicaliter animæ sanctæ, bonæ, & justæ, ab hæc vita recedenti, tanquam concivi eorum, & coheredi dicentes, dicite: ecce rex tuus, quem tam ardentè desiderasti; amasti, & cui tam fidelitè servisti. S. Vincent. Ferr.

Non gustabit mortem. Marci 8. 39. Decentissimo verbo sanctos mortem gultare testatur; à quibus nimirum mors corporis quasi libando gustatur; vita verò animæ veraciter possidendo tenetur. V. Beda hic.

Secundum verbum tuum in pace. Luc. 2. 29. Proprium iusto-

rum est, moti in pace. Abrahæ dicitur Gen. 15. 15. Tu ibis in pace ad patres tuos in pace. Stella hic.

Miste servum suum hora cana. Luc. 14. 17. idest, in fine vitæ; ait Anselmus. An mors potest hora cana vocari? quid mortis horribilis cum epuli voluptatibus? sane iustorum mors convivium est, cœlestibus epulis preparatum. Etebar t. 6. par. Chr. l. 5. sect. 1. obf. 4.

Non habemus, quod in morte metumus; si nihil; quod timendum sit, vita nostra commisit. Sanct. Ambros. l. de bono mortis cap. 8. O vita secura; ubi pura conscientia! o, inquam, vita secura, ubi absque formidine mors expectatur; imò & expectatur cum dulcedine, & excipitur cum devotione. Sanct. Bernardus ferm. exhortatorio ad milites templi cap. 1.

Non sic vixi, ut pudeat me inter vos vivere. Sed nec mori timeo; quia bonum Dominum habemus. S. Ambr. dixit moriens. Corn. in Gen. 50.

Mors Christianis ludus est. Prudentius hymno de Sanct. Vincent.

In morte triumphat, cui non dominatur iniquitas in vita. Guaricus Abb. f. 3. de adv. D.

Cygnus cum ad mortem appropinquat, dulcissime canit: nam ut Aristoteles in Problem. in morte accedit sanguis ad cor; sanguis autem cygni est valde generosus, qui illum canere facit. Sic virtutes faciunt iustos hilariter mori. Diez conc. 3. in Purif. B. V.

§. XXVII.

Mors probis beata, honorifica, non defleat.

Ex Veteri.

Moritur Josue, & nullo planctu sepelitur. Jos. 24. Moyse obit. Deut. 34. 7. 8. & cum planctu sepelitur. Cur? Moyse mors peccatorum mortem figurabat; Josue iustorum. Sanct. Hieronym. ep. ad Paulam de obitu Blesilæ: in Moyse, idest, in Lege veteri, sub peccato Adam omnes tenebamur; & ad inferos descendentes consequenter lacrymæ prosequerentur, secundum Apostolum, qui ait Rom. 5. 14. regnavit mors ab Adam usque ad Moysem. In Jelu verò (seu Josue) idest, in Evangelio, per quem iusto paradisi est apertus, mortem gaudia prosequuntur. Etebar t. 1. mir. Chr. l. 10. obf. 7.

Ad vesperum demorabitur stetit & ad matutinum lætitia. Pl. 29. 6. Ubi est PP. senectia vespertino tempore lex peccatoribus tradita designatur; matutino autem gratia iustorum. Ad vesperum stetit, cum peccatores obeunt; ad matutinum lætitia, cum iusti decedunt. Id. ib.

Dare et de fructu manuum suarum. Prov. 31. 31. Anima sancta audiet in hora mortis à S. Angelis: dare et etc. scilicet, dare et mercedem, & gloriam, pro merito heroico actuum, quos manibus operata est: ita Salonius. Cornelius hic.

Tempus putationis advenit. Cant. 2. 12. Mors iustus est sicut putatio arboris: sicut enim arbor fructuosa putatur, ut novos fructus ferat; sic iustus Christo unicus tanquam palmet putatur in morte, ut novos, & dulcissimos fructus ferat divine visionis, gaudii, & amoris. De Ponte hic.

Ut ascendam ad populum acinulorum nostrum. Habac. 3. 16. Hebr. unicum, collectivum, collegiarum, & congregatum. Fideles, & Sancti, cum diem suum obirent, dicebantur congregari, & colligi ad populum suum, Patribusque suis apponi: ut de Moyse Num. 31. 2. de Josia 2. Paral. 34. 28. Dicebantur autem colligi, seu colligari, in fasciculo viventium. 1. Reg. 25. 29. ut instar odoratorum florum fasciculi in æternum essent in manu Domini. Eccl. 39. 17. Cornelius hic.

Ex Nova.

Orato, ut non fiat fuga vestra in hyeme. Matth. 24. 20. Iusti omnes moriuntur in vere; quoqueque anni tempore moriantur; nam Deus illos venientes velut rosas colligit. Pharmacopolæ sub vernum tempus uno quandoque die aliquot rosarum millia carpunt: ita Deus quotidie veris opes, suas sibi decerpit rosas; quotidie beatorum numerus augetur mortientium decesse. Sponsa gratulatur sibi Cant. 1. 6. Dulcissimus meus descendit in hortum suum. Quod Theodoretus explicat: de spinis colligit lilia, & rosasque; scilicet animas de corporeis sollicitudibus. Drexelius opus. 7. Joseph c. 19. §. 2.

Posuit eum in monumento excelso. Luc. 23. 53. Gloriosam voluit habere sepulturam, juxta Isa. 11. 10. ut doceret à morte incipere iustorum gloriam, ubi superborum finiur. Stella hic.

Ubi est mors victoria tua? ubi est mors stimulus tuus. 1. Cor. 15. 55. stimulus mortis peccatum est. Nullus timor mortis, ubi non est peccatum. Apoc. 2. 11. qui vicerit, non laetetur à morte secunda. Cum dicat mortem secundam, sequi-

tur, esse mortem primam. Hæc est peccatum. Jacob. 1. 15. peccatum cum consummatum fuerit, generat mortem. Altera mors est; que corpus occidit. Qui igitur primam mortem, idest, peccatum, vicerit, non laetetur à morte secunda: quia venit ad eos mors languida, imbecillis, sine peccati stimulo. Id. hic.

Tempus resolutionis mee iustas. 2. Tim. 4. 6. S. Cypr. ep. 9. ad MM. legit: tempus assumptionis.

Ex Variis.

S. Thomas Aqu. à forore interpellatus; quid maxime in hac vita desideraret? respondit: bene mori. Corn. in Eccl. Prolegom. c. 5.

In morte Sanct. Laurentii Justinian. Patriarchæ Veneti auditus cantus Angelicus. Ex vita B. Angelæ de Fulgino 8. Januar.

Die qua B. Joetta reclusa obiit; pluvia, venti, nix, grandio, omnia permiscebant: ad fenestram tamen cellula agonizantis multitudo infedit innumerabilis aliorum diversis generis; & quasi congaudentes decedentis glorie modulabantur suavissimè: perseveravitque concertus avium ille, donec campanarum cessaret sonitus; que pro ejus obitu pulsabantur. 13. Jan.

§. XXVIII.

Ex morte necessaria fac virtutem.

Scilicet in montem isum Abarim, etc. Num. 27. 12. ex quibus constat; Moysen, propter offensam Deo illatam ad aquas contradictionis, exclusum terra promissionis. Et tamen Deut. 34. 5. de eo dicitur: Mortuus est Moyses servus Domini sub monte Domino. Cum in poenam sui peccati mortuus sit; dicitur tamen jubente Domino; seu, ut Hebr. legit; ad os Domini; seu, ut alii: in osculo Domini: quod significat mortem quandam jucundissimam. Si imposta in poenam peccati, quomodo tam suavis? novit poenam convertere in obedientiam, & virtutum, facinus; conformans se divine voluntati. Sylv. l. 8. in Joan. 16. c. 16. q. 8.

Moritur, & non in sapientia. Job 4. 21. S. Greg. l. 5. mor. c. 30. mortem quidem, & sapientiam, pariter fugiunt; sed sapientiam penitus deserunt; mortis autem laqueos non evadunt. Et qui quandoque morituri, vivere, moriendo poterant, dum mortem, que procul dubio ventura est, metunt; & vitam simul, & sapientiam perdunt. At contra iusti in sapientia moriuntur: quia mortem, quam devitate funditis nequeunt, cum pro veritate imminet, differre continentur; & tanquam, dum equanimiter ferunt, poenam propagnis vertunt in instrumentum virtutis.

Domine memento mei etc. Luc. 23. 42. Sanct. Hieronym. ep. 13. ad Paulin. latro crucem mutat paradiso, & facit homicidii poenam martyrium. O beatissimum latronem! imò non latronem, sed martyrem, & Confessorem: necessitatem enim vertit in voluntatem; & poenam commutavit in gloriam; & crucem in triumphum. In te beatissime Confessor Martyr, de totius mundi sterilitate, fidei reliquias colligit Christus: tu fugientibus Discipulis, & Petro negantem; focius, & comes Passionis ejus fieri gavissus es. Tu Petrus in cruce fuit; & Petrus in domo Capite latro. Drogo Oib. de Pass. Fuit illi crux, quam pertulit, non tam supplicii damnatio, quam salutis occasio. Sanct. Ambros. de latrone l. 44.

Si post modicum morituri sumus, nulla Dei causa propofita; quomodo non ante modicum in causa Dei cum gloria morimur: ut fiat voluntarium, quod futurum est necessarium: utque offeramus Deo pro munere, quod reddendum est pro debito. Auth. Imp. hom. 26. in Matth.

Vides sapientiam Dei, quo pacto maximum illud malorum, caputque nostræ calamitatis, quod invenit diabolus; mortem, inquam, in honorem, gloriamque nostram, convertit; ac per hanc ipsam athletas ad martyrii bravia deduxit. S. Chrysol. t. 6. Laudatio OO. SS. MM.

Apis in thymo. Lem: Dulcescit amator. Mortis meditatio. Bzovius.

§. XXIX.

Mors impiorum misera, infelix &c.

Ex Veteri.

Agag pinguis, 1. Reg. 15. 32. Chaldeus, & alii: Agag deliciosus-ficcus separata amara mors lib. q. d. o quam amara est mihi delicato, & deliciis enutrito, ista mors imminens! & quam statu meo regali, opibus, honoribus, & deliciis abundantanti, indigna: sperabam enim in iisdem, quibus asueveram, vitam concludere. Corn. hic.

Sea super me, & interfice me, quoniam tenent me angustia. 2. Reg. 1. 9. Corporis, an animæ, an ab hominibus, an à demonibus, excitata? Hebræus apud Abulenfem in 1. 2. Reg. cap. 1. sic habet: tenent me ora vestimenti sacerdotalis. Animo

mo cius, & oculis, obiectabantur omnes illi sacerdotes Domini, accusantes eum in iudicio coram Domino. Quod Sauli infelici accidit, peccatori eventus; cum in ferali agone delectus iaceret. Horrida aliquibus specie obiecti fraudandi mercede mercenarii, pauperes in extrema necessitate deserti. Aliis obveniantur juvenes scelerate seducti &c. Tunc clamant: *revertens me angustia*. S. Chrysol. conc. 2. de Lazaro: cum semper nos stimulet peccatorum conscientia; tum vero maxime illa hora; cum hinc sumus abducendi: tunc enim five quis rapuit, sine fraudavit, sine contumelia affecti, universis illis peccatorum cumulus renovatur. Segneri ser. 24. l. 3. D. 4. Quod O quam levis tunc premeretur angustia; si tota simul non esset vita auferenda; si pars aliqua jam ante foret sponte dimissa. Naxerain Job. 23. §. 30.

Quis mihi tribuat, ut ego moriar pro te. 2. Reg. 18. 33. Aelredus spec. char. l. 1. c. 34. dicebat de filio parricida sanctus David. Nunquid hoc dixit de Jonathan amico suo? de parricida dici debuit: quia mori peccatorum pessima. Plum erat, velle mori pro impiis, ut esset, quem poeniteret; esset, cui miseretur Deus; ne in aeternum periret. At Jonathan translatus ad requiem, non erat ulterius in hanc miseriam revocandus. Elicobart l. 1. m. Chr. l. 10. f. 2. obf. 2.

Domine spes sperat illi super seculum doloris eius. Pl. 40. 4. Lectum doloris diem mortis intelligamus: ille enim gravis est, & molestus peccatoribus propter metum iudicii: sed in eo fert opem ei, qui est amator pauperum, S. Chrysol. hic.

Audite hic omnes gentes. Pl. 48. 1. et memum loquatur sapientiam. Die sancte Propheta sine ambage, quod mente veritas. Magnum quid dicitur est, cum tam proluxa praestatione animos vellet atterere; subdit enim statim: *cur timetis in die malis?* scilicet mortis. Num forte quod divitias deseram? aut uxorem? aut liberos? an quia ad loca proficiscar? timora? Non cur ego? *iniquitas calcanei circumdabit me.* Calcaneum est humanae vite extremum; calcanei iniquitas peccata sunt moriens in impenitentia. Dier. conc. 2. D. 1. adv.

Qui iniqui agunt, auferentur ex ea. Prov. 2. 22. Chald. direptores eradicanbuntur ex ea. Significat, impios invisos, & magno dolore, a terra avelli; utpote illi toto corde affixos. Corn. hic.

Ne moriaris in tempore non tuo. Eccl. 7. 18. inopportuno tempore, ac non suo, decedit e vita, qui consummatus non fuerit in virtutibus; sed qui in peccatis moritur, quibus convixit. Olympiodorus hic. Quam multi reprobi salvarentur, si morerentur in tempore suo, cum sunt in statu gratiae: iam autem damnantur; quia moriuntur in tempore non suo; id est, quia degunt in peccato mortali. Cornelius hic.

Ego dixi in dimidio diem mortuum, vadam ad portas inferi. Pl. 38. 10. Sancti implent dies suos; qualis fuit Abraham, qui mortuus est spiritum diem in senectute bona. Peccatores vero, & impii, in dimidio diem suorum moriuntur. Non enim implent opera virtutum; nec student poenitentia emendare delicta. S. Hieron. hic.

Procepit ergo jam temulentus, ut afferretur vas athena. Dan. 5. 2. Balisbar interpretatur *urbano*; & signat peccatorem ingratum; qui abutitur vasis templi, potentis animae. Cui se putat securum, mors repentina irruit: convocat Chaldaeos, id est medicos, remedium ut adhibeant contra mortem; sed frustra. Adelf Daniel, divina sententia; numeratam est regnum tuum, quia completus terminus vite tuae. Appensus es &c. talenta sine lucro dissipasti. Divitius es corpus detur veribus, anima demonibus. De Rampelosis. Mors.

Nunc reminiscor malorum, quae feci in Jerusalem. 1. Mach. 6. 12. Quin latoria cogites o rex; victoriarum recordare. Aegyptum cogita tibi tributariam, Pelusiam, Syriam; Tuam est Babylon, tua tot gentium spolia: cur hominum non memor exultas? hie mihi non possum! *reminiscor malorum!* in quanta tribulationem deveni. V. 13. Ecce omni in Deum hie carens rex insolentissime superbus, mortui vicini, conscientia stimulis & latratum, dissimulare non potuit. Quid ergo accidit Christianis? hie non tantum scilicet, sed vel levissima frondes, & quodvis exiguum delictum, horrenda nobis specie occurret, & gelidum iudicem exprimet. Segneri ser. 24. l. 3. D. 4. Quad.

Ex Novae.

Non fiat fuga vestra. Mat. 24. 20. Oportet precari, ne fiat fuga nostra ex hac vita, hoc est, mors in Sabbatho, otiosis nobis a bonis operibus: neque hinc, in sterilitate honoris; sed in feracitate animae, quae non tubetur. Theophylactus hic.

Tristis est anima mea usque ad mortem. Mat. 26. 38. Domine, audisti auditum tuum, & timui. Terruit me, cum appropinquaret traditor Judas, & immineret Passionis hora, quod dixisti ad Patrem: *Pater! si fieri potest.* & tristis te usque ad mortem, praenimia anxietate sanguine sudore persusus, coram Apollolis es professus. Audiens haec ego expavi.

Quis enim non timeat, si timeret ille, quem omnia timeant? si paverit ille, cui omne genua curvatur? si ille, qui mors est mortis, & morsus Inferni, morte propinquante pertimescit? S. Cyprianus de Pass. Chr. Quid pro te ille, cum in agonia esset, peteret, qui in terra postus coelestia cum potestate tribuebat? sed, appropinquante morte, nostrae mentis in se certamen expressit; qui vim quandam terrores, ac formidinis patitur cum per solutionem carnis aeterno propinquamus iudicio, S. Greg. l. 25. in Job cap. 17. Unde tanta anxietas dolorum plena? representatur innocentissimo agno, quod ad tot iudices, & tribunalia trahendus esset &c. designans quis futurus sit timor, & anxietas hominum in morte, cum ante tribunal severissimi iudicis sunt sistendi. Sylveira in Luc. 22.

Anima tuam reponeat te. Luc. 12. 12. Angeli, sicut crudes tributorum exactores, & terribiles, tuam reponeat animam, te etiam invito; utpote propter praesentis vite immodicum amorem oblectante. Nam a iusto non repetitur anima, sed ille gaudens, & exultans, commendat eam Deo Patri Spiritum; neque mortem aere fert: corpore enim circumamictus est; ut onere, quod leviter deponit. Peccator vero, qui animam carni lubidit, corpori nimium affectus, etiam illam fecit carnem; & indivisam eam habere vult. Idcirco dicitur, ab eo repetita; sicut ab inobediente quodam debitore, qui traditur crudelibus exactoribus. Theophylactus hic. Semper stimulat nos conscientia peccatorum; sed praecipue, cum debemus trahi ad terribile iudicium Dei: tunc enim tota congeries criminum innovatur, & praer oculis posita percipit mentem. Et sicut in carceri praeceptorum dolori sunt; tunc autem praecipue, dum debent iudici praesentari: sic & anima maxime in ipso tempore egressionis, de peccato cruciatur, & dolet; multoque magis cum fuerit evulsa. Dion. Carthus. hic.

Non fuerit pifeli domum. Luc. 12. 39. Hoc de homo, non iusti, sed impii, intellige. Non perdidit Dominus domum iusti, cum venerit: quia iam ipse aperuit Dominus sua voluntas; januaque volens, ac libens, de vita decedit. Impius, quia janua aperire non vult, paritur domum suffodi. Stella hic.

Va pregnantibus. Luc. 21. 23. *Ex Patriis, & aliis.*

Non ita delinquentes peccata delectent, ut illos in suis actibus vite huius finis inveniant; inquam in Inferno nulla est correctio. S. Leo. 5. in Epiph. D.

S. Chrysol. tom. 6. tr. Panegyricus de SS. MM. Berenice, & Profidore VV. fusc offendit, quomodo Abraham mortem timuerit. Gen. 20. 11. Jacob. Gen. 32. 11. Elias 3. Reg. 19. 3. & ait: formidabilem Deum tunc temporis mortem volebat, ut gratiae postea magnitudo imoretur.

S. Anselmus iter faciens incidit in venatores, & canes, persequentes leporem: qui cum iam jam esse in ore carnum, accurrat ad pedes Sancti totus tremens, ac sudans. Manum eum excepit. S. Anselmus, dixitque fociis: talis est anima in extremo vite periculo, quam canes infernales sequuntur, & devorare contendunt. Cornelius in ep. S. Jacobi c. 2. v. 12.

Mors est crux horribilis; ad quam quotidie festinas, & non attendis. Vide, quomodo mors te cruciat: cruda distenduntur; manus, & brachia decidunt; pectus anhelat, cervix languescit, facies exsultat. Vultus horrescit. Drogo Oit. de sacr. Pass.

Pensandum est, cum jam peccatrix anima a vinculis incipit carnis absolvi, quam amaro terrore concutitur; quantus mordacis conscientiae stimulis laceratur. Recolit verita, quae commisit; videt mandata, quae implere contempserit. Dolet, indulta poenitentiae tempora sese inaniter perdidisse: plorat immobilem districtae ultionis articulum inevitabiliter imminere. Manere statigit, ire compellitur; recuperare vult perita, non auditur. Post terga respiciens totius transfactae vite cursum, velut unum brevissimum deputat itineris passum; ante fe oculos dirigit, & insinuat perennitatis spatia deprehendit. B. Petr. Damiani l. 7. ep. 19.

Concedebantur me dolores mortis. Pl. 17. 5. Primus est dolor afflictionis: dolet corpus, caput &c. Secundus dolor est cogitatio: quatuor enim genera cogitationum infirmi quantum metum; videlicet doloris, amoris, timoris, spei. Hi sunt quatuor venti, de quibus Daniel 7. 2. *quatuor venti caeli pugnabant in mari magno*, id est, in amaricata morte magni peccatoris. Dolor, quia, ut ait Gregorius, illic dirigitur tota intentio mentis, ubi sentitur vis doloris. Conflurgit amor filiorum, uxoris, divitiarum, honoris, & eorum omnium, quae in vita vitiosae dilexit. Timet mortem, pavet infernum, saeculum alterum abhorret. Insuper cogitationes spei; mera stultitia: quae, dum moritur, adhuc mortem evadere arbitrat. De hac spe Pl. 54. 24. *non dimidiabunt dies suos*, non dicit dies aetatis suae, sed dies suos, id est, quos inordinata affectione huius vite ipsi sibi promiserunt. Accedit dolor privationis mundanae gloriae, lu-

superbiae, deliciarum, divitiarum; de quibus dicitur. Il. 57. 13. *liberis te tunc congruati tui, id est, denarii*. Exemplum de illo dicitur, qui sibi portari fecit omnes denarios & thesauros suos, quos dolorose alloquebatur: *o denarii mei, o thesauri mei!* in morior! iuvate me quae. Relinquam ne vos dilecti denarii mei? tangebat eos, palpabat eos, osculabatur, amplexabatur. Demum arrepto argenteo vase in illud, quasi rabidis moribus stringens, cum diabolo expiravit. S. Bern. l. 14. qui est de duodecim doloribus quos patitur in hora mortis peccator.

§. XXX.

Planctus de morte aliena, charorum.

Mortuo Jacob in Aegypto filii eius solos septem dies in lacrymis posuerunt. Gen. 50. 10. Aegyptii autem septuaginta dies v. 3. Cur minor doloris indicia cederunt filii, quam externi? quia non putabant filii Jacob parentem sibi obisse; qui ad Deum abisset, & credebant resurrectionem. Mendoza in 1. Reg. 1. annot. 10. sect. 4.

Solvamus bono principio lachrymas lacrymas; quia ille nobis salvi etiam mortis suae spem dedit. Omnes non tamquam Imperatores sibi, sed tanquam parentem publicum, obisse, domestico stetu doloris illacrymant, fusque omnes fura dolent. At Ecclesia pignus suum; lacrymae ejus in maxillis ejus. Quid sit maxilla, audi: qui te percussit in maxilla tua, prebe ei & alteram. Luc. 6. 29. eo quod in dolore sit patiens, ut poenitet verberantem. Percussa eras in maxilla tua Ecclesia, cum amitteres Gratianum: praebisti & alteram; quando tibi Valentinianus ereptus est. S. Ambros. or. fun. de obitu Valentiniani Imp.

Quo dolore contenebratum est cor meum, & quidquid aspicebam; mors erat: & erat mihi patria supplicium; & paterna domus mera infelicitas; & quidquid cum illo communicabam, sine illo in cruciatum immanem verberatur. Expectabant eum undique oculi mei, & non dabatur mihi; & oderam omnia; quia non haberent eum, S. Aug. Conf. l. 4. c. 4. mortem amici cuiusdam sibi charissimi deplorans.

Subtracto illo (Gerardo fratre suo) simul & cor meum dereliquit me. Scrisi o filii, quam iustus sit dolor meus; quam dolenda plaga mea? quo mihi rapuit? quo mihi rapuit? & manibus homo-unanimis, homo secundum cor meum? amavimus nos in vita; quomodo in morte sumus separati? amarissima separati; & quam non possit omnino efficere, nisi mors. Tecum omnes pariter abiere deliciae, & laetitia mea. Quid effecerit mutus amor in sibi praesentibus; horror indicat separationis; & dolor de invicem separatis, S. Bernardus l. 5. 2.

Lugeat virginitas, lamentetur viduitas, pleret orbitas; cognoscant, quid habuerunt, postquam habere desierunt. In toto milibus, qui simul aderant, nullus erat oculus, qui teram lacrymarum guttulis non irrigaret. S. Greg. Nyss. or. in funere Placillae Imp.

§. XXXI.

Solutio ob charorum mortem.

Si diligereis me, gauderetis utique, quia vado ad Patrem. Joan. 14. 28. Docens; & offensus; cum chari, quos diligimus, de saeculo exeunt, gaudendum potius, quam dolendum. S. Cyprianus de mortalitate.

Cur impatirent feras, subductum interim, quem credis reverentur? profectio est, quam putas mortem: non est lugendum, qui antecedit, sed plane desiderandum. Christum lacrimis, cum evocatos quosque ab illo, quasi miserandos, non requiritur accipimus. Si patientia incubabo, non dolebo. Tertull. l. de patientia.

Desiderandum est tibi quasi abens; non quasi mortuus; ut illum expectare, non amisisse videaris. S. Hieron. ep. 3. ad Heliodorum.

S. Melania, nostri temporis inter Christianos vera nobilitas, calente adhuc marii corpulculo, & necdum humano, duos filios perdidit filios. Rem suum dicitur incredibilem; sed, teste Christo, non falsam. Quis illam tunc non putaret more lymphatico, sparsis crinibus, veste confusa, lacrum pectum invadere? lacrymae gutta non fluxit; stetit immobilis, & ad pedes adlocuta Christi, quasi ipsum teneret, arripit: expeditus, inquit, tibi servitium sum Domine, quia tanto me onere liberasti. S. Hieronymus ep. 25. ad Paulam super obitu Blaisillae Filiae.

Sursum sit cor, & sicut erunt oculi. S. August. ep. 248. consolans Sapidam virginem super morte fratris.

Quid de Matre Machabeorum loquitur? quae spectabat lacra filiorum, quot funera, tot trophaea; & morientium vocibus, tanquam placentium cantibus, delectabatur; pulcherrimam ventris sui cytharam in sulcis cernens, & pietatis harmoniam, omni lyrae numero dulciorem. S. Ambros. offic. l. 1. c. 41.

Deduximus, fratres dilectissimi, hostiam meam, hostiam incontaminatam, hostiam Deo placentem, Dominum, & fratrem meum, Sathyrum nihil quidem habui in rebus humanis tanto fratre pretiosius, nihil amabilius, nihil charius. Sed praestant privatis publica. Ipsius quoque si quis venterem scilicet traretur; mallet occidi pro illo, quam sibi vivere. Latandum est magis, quod talem fratrem haberim; quam dolendum, quod fratrem amiserim: illud enim munus, hoc debitum est. Numquam totus in me fui, sed in altero nostri pars major amhorum: uterque autem eram in Christo. Latus meum tuo latere sepiebas: charitate ut frater, cura ut pater, sollicitudine ut senior, reverentia ut junior. Ita in unius necessitudinis gradu complurium mihi necessitudinum officia impendebas: ut in te non unum, sed plures amissos requiram. Id. or. de excessu fratris Sathyri.

§. XXXII.

Mortuis resuscitatus non creditur.

Mitte Lazarum. Luc. 16. 24. Hoc dives devotis omnium loquitur mundanorum: omnes enim suffragata consuevit: o si quis veniret ex mortuis; & quod ibi agitur, referret hic; omnes crederent ei. Sed perdidit non ignorante est, quod se loquatur. S. Chrysol. l. 66. S. Chrysol. quae cumque dicant Scripturae, dicit Dominus: Unde, est resurgat mortuus; est ex oculis descendit Angelus, omnibus magis sunt digna fidei Scripturae: nam Angelorum Dominus vivorum, & mortuorum, eas insinuat. Si autem hoc sciret Deus, quod mortui resurgentes prodesse viventibus non eo omisit; qui pro utilitate nostra singula quoque tractat. Samuel Saulem; Lazarus resuscitatus Judaeos; admonens nihil profecit.

Negus si quis ex mortuis resurrexerit, credent. Luc. 16. 31. Unde Judaei, Lazaro fratre Martiae resuscitato, non crederunt; sed mortem inferre volebant. Mortuis quoque, qui cum Christo resurrexerunt; & multis in sancta civitate apparuerunt, non crederunt Judaei. Id. hic.

Si Moyses, & Prophetae non audiant. Ec. 1b. Quis ex mortuis veniens melius posset dissuadere peccata, & homines ad meliora convertere; quam Moesica lex; quam Scripturae Prophetarum, quam ipsa veritas, quae humanis verbis interluceat? Quis ex mortuis aptior alterius feculi boni, vel mala, praedicet; quis ad poenitentiam cautior imitator, quam ipse Christus *salvus inter mortuos* libet. Pl. 87. 6. qui vere Infernum novit, & caelum. Porro, si ad mortum correctionem Evangelio Christi non creditur; desperandum est, cui alteri melius credatur. Quare hominum ex mortuis, ut nobis, quid sit post hanc vitam, annuntiet; qui monestiae ad virtutes, qui retrahat a peccatis; subterfugiant, & homines ad meliora convertere; quam Moesica lex; quam Scripturae Prophetarum, quam ipsa veritas, quae humanis verbis interluceat? Quis ex mortuis aptior alterius feculi boni, vel mala, praedicet; quis ad poenitentiam cautior imitator, quam ipse Christus *salvus inter mortuos* libet. Pl. 87. 6. qui vere Infernum novit, & caelum. Porro, si ad mortum correctionem Evangelio Christi non creditur; desperandum est, cui alteri melius credatur. Quare hominum ex mortuis, ut nobis, quid sit post hanc vitam, annuntiet; qui monestiae ad virtutes, qui retrahat a peccatis; subterfugiant, & homines ad meliora convertere; quam Moesica lex; quam Scripturae Prophetarum, quam ipsa veritas, quae humanis verbis interluceat? Quis ex mortuis aptior alterius feculi boni, vel mala, praedicet; quis ad poenitentiam cautior imitator, quam ipse Christus *salvus inter mortuos* libet. Pl. 87. 6. qui vere Infernum novit, & caelum. Porro, si ad mortum correctionem Evangelio Christi non creditur; desperandum est, cui alteri melius credatur. Quare hominum ex mortuis, ut nobis, quid sit post hanc vitam, annuntiet; qui monestiae ad virtutes, qui retrahat a peccatis; subterfugiant, & homines ad meliora convertere; quam Moesica lex; quam Scripturae Prophetarum, quam ipsa veritas, quae humanis verbis interluceat? Quis ex mortuis aptior alterius feculi boni, vel mala, praedicet; quis ad poenitentiam cautior imitator, quam ipse Christus *salvus inter mortuos* libet. Pl. 87. 6. qui vere Infernum novit, & caelum. Porro, si ad mortum correctionem Evangelio Christi non creditur; desperandum est, cui alteri melius credatur. Quare hominum ex mortuis, ut nobis, quid sit post hanc vitam, annuntiet; qui monestiae ad virtutes, qui retrahat a peccatis; subterfugiant, & homines ad meliora convertere; quam Moesica lex; quam Scripturae Prophetarum, quam ipsa veritas, quae humanis verbis interluceat? Quis ex mortuis aptior alterius feculi boni, vel mala, praedicet; quis ad poenitentiam cautior imitator, quam ipse Christus *salvus inter mortuos* libet. Pl. 87. 6. qui vere Infernum novit, & caelum. Porro, si ad mortum correctionem Evangelio Christi non creditur; desperandum est, cui alteri melius credatur. Quare hominum ex mortuis, ut nobis, quid sit post hanc vitam, annuntiet; qui monestiae ad virtutes, qui retrahat a peccatis; subterfugiant, & homines ad meliora convertere; quam Moesica lex; quam Scripturae Prophetarum, quam ipsa veritas, quae humanis verbis interluceat? Quis ex mortuis aptior alterius feculi boni, vel mala, praedicet; quis ad poenitentiam cautior imitator, quam ipse Christus *salvus inter mortuos* libet. Pl. 87. 6. qui vere Infernum novit, & caelum. Porro, si ad mortum correctionem Evangelio Christi non creditur; desperandum est, cui alteri melius credatur. Quare hominum ex mortuis, ut nobis, quid sit post hanc vitam, annuntiet; qui monestiae ad virtutes, qui retrahat a peccatis; subterfugiant, & homines ad meliora convertere; quam Moesica lex; quam Scripturae Prophetarum, quam ipsa veritas, quae humanis verbis interluceat? Quis ex mortuis aptior alterius feculi boni, vel mala, praedicet; quis ad poenitentiam cautior imitator, quam ipse Christus *salvus inter mortuos* libet. Pl. 87. 6. qui vere Infernum novit, & caelum. Porro, si ad mortum correctionem Evangelio Christi non creditur; desperandum est, cui alteri melius credatur. Quare hominum ex mortuis, ut nobis, quid sit post hanc vitam, annuntiet; qui monestiae ad virtutes, qui retrahat a peccatis; subterfugiant, & homines ad meliora convertere; quam Moesica lex; quam Scripturae Prophetarum, quam ipsa veritas, quae humanis verbis interluceat? Quis ex mortuis aptior alterius feculi boni, vel mala, praedicet; quis ad poenitentiam cautior imitator, quam ipse Christus *salvus inter mortuos* libet. Pl. 87. 6. qui vere Infernum novit, & caelum. Porro, si ad mortum correctionem Evangelio Christi non creditur; desperandum est, cui alteri melius credatur. Quare hominum ex mortuis, ut nobis, quid sit post hanc vitam, annuntiet; qui monestiae ad virtutes, qui retrahat a peccatis; subterfugiant, & homines ad meliora convertere; quam Moesica lex; quam Scripturae Prophetarum, quam ipsa veritas, quae humanis verbis interluceat? Quis ex mortuis aptior alterius feculi boni, vel mala, praedicet; quis ad poenitentiam cautior imitator, quam ipse Christus *salvus inter mortuos* libet. Pl. 87. 6. qui vere Infernum novit, & caelum. Porro, si ad mortum correctionem Evangelio Christi non creditur; desperandum est, cui alteri melius credatur. Quare hominum ex mortuis, ut nobis, quid sit post hanc vitam, annuntiet; qui monestiae ad virtutes, qui retrahat a peccatis; subterfugiant, & homines ad meliora convertere; quam Moesica lex; quam Scripturae Prophetarum, quam ipsa veritas, quae humanis verbis interluceat? Quis ex mortuis aptior alterius feculi boni, vel mala, praedicet; quis ad poenitentiam cautior imitator, quam ipse Christus *salvus inter mortuos* libet. Pl. 87. 6. qui vere Infernum novit, & caelum. Porro, si ad mortum correctionem Evangelio Christi non creditur; desperandum est, cui alteri melius credatur. Quare hominum ex mortuis, ut nobis, quid sit post hanc vitam, annuntiet; qui monestiae ad virtutes, qui retrahat a peccatis; subterfugiant, & homines ad meliora convertere; quam Moesica lex; quam Scripturae Prophetarum, quam ipsa veritas, quae humanis verbis interluceat? Quis ex mortuis aptior alterius feculi boni, vel mala, praedicet; quis ad poenitentiam cautior imitator, quam ipse Christus *salvus inter mortuos* libet. Pl. 87. 6. qui vere Infernum novit, & caelum. Porro, si ad mortum correctionem Evangelio Christi non creditur; desperandum est, cui alteri melius credatur. Quare hominum ex mortuis, ut nobis, quid sit post hanc vitam, annuntiet; qui monestiae ad virtutes, qui retrahat a peccatis; subterfugiant, & homines ad meliora convertere; quam Moesica lex; quam Scripturae Prophetarum, quam ipsa veritas, quae humanis verbis interluceat? Quis ex mortuis aptior alterius feculi boni, vel mala, praedicet; quis ad poenitentiam cautior imitator, quam ipse Christus *salvus inter mortuos* libet. Pl. 87. 6. qui vere Infernum novit, & caelum. Porro, si ad mortum correctionem Evangelio Christi non creditur; desperandum est, cui alteri melius credatur. Quare hominum ex mortuis, ut nobis, quid sit post hanc vitam, annuntiet; qui monestiae ad virtutes, qui retrahat a peccatis; subterfugiant, & homines ad meliora convertere; quam Moesica lex; quam Scripturae Prophetarum, quam ipsa veritas, quae humanis verbis interluceat? Quis ex mortuis aptior alterius feculi boni, vel mala, praedicet; quis ad poenitentiam cautior imitator, quam ipse Christus *salvus inter mortuos* libet. Pl. 87. 6. qui vere Infernum novit, & caelum. Porro, si ad mortum correctionem Evangelio Christi non creditur; desperandum est, cui alteri melius credatur. Quare hominum ex mortuis, ut nobis, quid sit post hanc vitam, annuntiet; qui monestiae ad virtutes, qui retrahat a peccatis; subterfugiant, & homines ad meliora convertere; quam Moesica lex; quam Scripturae Prophetarum, quam ipsa veritas, quae humanis verbis interluceat? Quis ex mortuis aptior alterius feculi boni, vel mala, praedicet; quis ad poenitentiam cautior imitator, quam ipse Christus *salvus inter mortuos* libet. Pl. 87. 6. qui vere Infernum novit, & caelum. Porro, si ad mortum correctionem Evangelio Christi non creditur; desperandum est, cui alteri melius credatur. Quare hominum ex mortuis, ut nobis, quid sit post hanc vitam, annuntiet; qui monestiae ad virtutes, qui retrahat a peccatis; subterfugiant, & homines ad meliora convertere; quam Moesica lex; quam Scripturae Prophetarum, quam ipsa veritas, quae humanis verbis interluceat? Quis ex mortuis aptior alterius feculi boni, vel mala, praedicet; quis ad poenitentiam cautior imitator, quam ipse Christus *salvus inter mortuos* libet. Pl. 87. 6. qui vere Infernum novit, & caelum. Porro, si ad mortum correctionem Evangelio Christi non creditur; desperandum est, cui alteri melius credatur. Quare hominum ex mortuis, ut nobis, quid sit post hanc vitam, annuntiet; qui monestiae ad virtutes, qui retrahat a peccatis; subterfugiant, & homines ad meliora convertere; quam Moesica lex; quam Scripturae Prophetarum, quam ipsa veritas, quae humanis verbis interluceat? Quis ex mortuis aptior alterius feculi boni, vel mala, praedicet; quis ad poenitentiam cautior imitator, quam ipse Christus *salvus inter mortuos* libet. Pl. 87. 6. qui vere Infernum novit, & caelum. Porro, si ad mortum correctionem Evangelio Christi non creditur; desperandum est, cui alteri melius credatur. Quare hominum ex mortuis, ut nobis, quid sit post hanc vitam, annuntiet; qui monestiae ad virtutes, qui retrahat a peccatis; subterfugiant, & homines ad meliora convertere; quam Moesica lex; quam Scripturae Prophetarum, quam ipsa veritas, quae humanis verbis interluceat? Quis ex mortuis aptior alterius feculi boni, vel mala, praedicet; quis ad poenitentiam cautior imitator, quam ipse Christus *salvus inter mortuos* libet. Pl. 87. 6. qui vere Infernum novit, & caelum. Porro, si ad mortum correctionem Evangelio Christi non creditur; desperandum est, cui alteri melius credatur. Quare hominum ex mortuis, ut nobis, quid sit post hanc vitam, annuntiet; qui monestiae ad virtutes, qui retrahat a peccatis; subterfugiant, & homines ad meliora convertere; quam Moesica lex; quam Scripturae Prophetarum, quam ipsa veritas, quae humanis verbis interluceat? Quis ex mortuis aptior alterius feculi boni, vel mala, praedicet; quis ad poenitentiam cautior imitator, quam ipse Christus *salvus inter mortuos* libet. Pl. 87. 6. qui vere Infernum novit, & caelum. Porro, si ad mortum correctionem Evangelio Christi non creditur; desperandum est, cui alteri melius credatur. Quare hominum ex mortuis, ut nobis, quid sit post hanc vitam, annuntiet; qui monestiae ad virtutes, qui retrahat a peccatis; subterfugiant, & homines ad meliora convertere; quam Moesica lex; quam Scripturae Prophetarum, quam ipsa veritas, quae humanis verbis interluceat? Quis ex mortuis aptior alterius feculi boni, vel mala, praedicet; quis ad poenitentiam cautior imitator, quam ipse Christus *salvus inter mortuos* libet. Pl. 87. 6. qui vere Infernum novit, & caelum. Porro, si ad mortum correctionem Evangelio Christi non creditur; desperandum est, cui alteri melius credatur. Quare hominum ex mortuis, ut nobis, quid sit post hanc vitam, annuntiet; qui monestiae ad virtutes, qui retrahat a peccatis; subterfugiant, & homines ad meliora convertere; quam Moesica lex; quam Scripturae Prophetarum, quam ipsa veritas, quae humanis verbis interluceat? Quis ex mortuis aptior alterius feculi boni, vel mala, praedicet; quis ad poenitentiam cautior imitator, quam ipse Christus *salvus inter mortuos* libet. Pl. 87. 6. qui vere Infernum novit, & caelum. Porro, si ad mortum correctionem Evangelio Christi non creditur; desperandum est, cui alteri melius credatur. Quare hominum ex mortuis, ut nobis, quid sit post hanc vitam, annuntiet; qui monestiae ad virtutes, qui retrahat a peccatis; subterfugiant, & homines ad meliora convertere; quam Moesica lex; quam Scripturae Prophetarum, quam ipsa veritas, quae humanis verbis interluceat? Quis ex mortuis aptior alterius feculi boni, vel mala, praedicet; quis ad poenitentiam cautior imitator, quam ipse Christus *salvus inter mortuos* libet. Pl. 87. 6. qui vere Infernum novit, & caelum. Porro, si ad mortum correctionem Evangelio Christi non creditur; desperandum est, cui alteri melius credatur. Quare hominum ex mortuis, ut nobis, quid sit post hanc vitam, annuntiet; qui monestiae ad virtutes, qui retrahat a peccatis; subterfugiant, & homines ad meliora convertere; quam Moesica lex; quam Scripturae Prophetarum, quam ipsa veritas, quae humanis verbis interluceat? Quis ex mortuis aptior alterius feculi boni, vel mala, praedicet; quis ad poenitentiam cautior imitator, quam ipse Christus *salvus inter mortuos* libet. Pl. 87. 6. qui vere Infernum novit, & caelum. Porro, si ad mortum correctionem Evangelio Christi non creditur; desperandum est, cui alteri melius credatur. Quare hominum ex mortuis, ut nobis, quid sit post hanc vitam, annuntiet; qui monestiae ad virtutes, qui retrahat a peccatis; subterfugiant, & homines ad meliora convertere; quam Moesica lex; quam Scripturae Prophetarum, quam ipsa veritas, quae humanis verbis interluceat? Quis ex mortuis aptior alterius feculi boni, vel mala, praedicet; quis ad poenitentiam cautior imitator, quam ipse Christus *salvus inter mortuos* libet. Pl. 87. 6. qui vere Infernum novit, & caelum. Porro, si ad mortum correctionem Evangelio Christi non creditur; desperandum est, cui alteri melius credatur. Quare hominum ex mortuis, ut nobis, quid sit post hanc vitam, annuntiet; qui monestiae ad virtutes, qui retrahat a peccatis; subterfugiant, & homines ad meliora convertere; quam Moesica lex; quam Scripturae Prophetarum, quam ipsa veritas, quae humanis verbis interluceat? Quis ex mortuis aptior alterius feculi boni, vel mala, praedicet; quis ad poenitentiam cautior imitator, quam ipse Christus *salvus inter mortuos* libet. Pl. 87. 6. qui vere Infernum novit, & caelum. Porro, si ad mortum correctionem Evangelio Christi non creditur; desperandum est, cui alteri melius credatur. Quare hominum ex mortuis, ut nobis, quid sit post hanc vitam, annuntiet; qui monestiae ad virtutes, qui retrahat a peccatis; subterfugiant, & homines ad meliora convertere; quam Moesica lex; quam Scripturae Prophetarum, quam ipsa veritas, quae humanis verbis interluceat? Quis ex mortuis aptior alterius feculi boni, vel mala, praedicet; quis ad poenitentiam cautior imitator, quam ipse Christus *salvus inter mortuos* libet. Pl. 87. 6. qui vere Infernum novit, & caelum. Porro, si ad mortum correctionem Evangelio Christi non creditur; desperandum est, cui alteri melius credatur. Quare hominum ex mortuis, ut nobis, quid sit post hanc vitam, annuntiet; qui monestiae ad virtutes, qui retrahat a peccatis; subterfugiant, & homines ad meliora convertere; quam Moesica lex; quam Scripturae Prophetarum, quam ipsa veritas, quae humanis verbis interluceat? Quis ex mortuis aptior alterius feculi boni, vel mala, praedicet; quis ad poenitentiam cautior imitator, quam ipse Christus *salvus inter mortuos* libet. Pl. 87. 6. qui vere Infernum novit, & caelum. Porro, si ad mortum correctionem Evangelio Christi non creditur; desperandum est, cui alteri melius credatur. Quare hominum ex mortuis, ut nobis, quid sit post hanc vitam, annuntiet; qui monestiae ad virtutes, qui retrahat a peccatis; subterfugiant, & homines ad meliora convertere; quam Moesica lex; quam Scripturae Prophetarum, quam ipsa veritas, quae humanis verbis interluceat? Quis ex mortuis aptior alterius feculi boni, vel mala, praedicet; quis ad poenitentiam cautior imitator, quam ipse Christus *salvus inter mortuos* libet. Pl. 87. 6. qui vere Infernum novit, & caelum. Porro, si ad mortum correctionem Evangelio Christi non creditur; desperandum est, cui alteri melius credatur. Quare hominum ex mortuis, ut nobis, quid sit post hanc vitam, annuntiet; qui monestiae ad virtutes, qui retrahat a peccatis; subterfugiant, & homines ad meliora convertere; quam Moesica lex; quam Scripturae Prophetarum, quam ipsa veritas, quae humanis verbis interluceat? Quis ex mortuis aptior alterius feculi boni, vel mala, praedicet; quis ad poenitentiam cautior imitator, quam ipse Christus *salvus inter mortuos* libet. Pl. 87. 6. qui vere Infernum novit, & caelum. Porro, si ad mortum correctionem Evangelio Christi non creditur; desperandum est,